

Will J.: *Die wichtigsten Forstinsekten.* (A legfontosabb erdei rovarok.) Erdőőri iskolák részére. Neudamm 1906. Neumann J. 8°, 132 old. 118 kép. 3 K.

Dach Lajos: *Der Wildpfleger als Landwirt.* (A vadtenyésztő mint mezőgazda.) Neudamm, 1906. Neumann J. 8°, 660 old. 259 kép. Ára 20 K 40 f.

Bund Károly: *Értekezések az erdőrendezés köréből.* Különlényomat az Erdészeti Lapok 1901—1905. évi köteteiből. Budapest, 1905. 8°, 153 old. Ára 4 K. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

az 1905. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 16-án és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcon, Kassán, Máramaroszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárt, Pécssett és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri szakvizsgát vagy a vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz folyó évi október hó 1-ig nyujtsák be.

Budapest, 1905. évi augusztus hó 19-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hírek. A Tavi Gusztáv miniszteri tanácsosnak saját kérelmére történt nyugdíjaztatásával megüresedett főosztályfőnöki állást a földmívelési miniszteriumban *Tomcsányi* Gyula m. kir. erdőigazgató, a besztercebányai erdőigazgatóság eddigi vezetője foglalja el.

Tomcsányi Gyulával par excellence gyakorlati szakember kerül a kincstári erdők élére, akinek az erdőgazdaság minden terén hosszas gyakorlatból merített bő tapasztalatok állanak rendelkezésre, amelyeket általánosan ismert serény tevékenysége mellett bizonyára új állásában is érvényesíteni fog. Eddigi eredményes működése a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal, majd 1891 óta a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság élén teljes biztosítékot nyújt arra, hogy új állását is a szó teljes értelmében betöltendő s a kincstári erdők vezetése czéltudatos kezekbe megy át.

Tomcsányi Gyula utóda a besztercebányai erdőigazgatóságnál *Kócsy János* m. kir. erdőtanácsos lesz, aki számos évig szolgált abban a kerületben s annak összes gazdasági viszonyait alaposan ismeri. Szintén kiváló gyakorlati érzékkel és különféle viszonyok között szerzett bő tapasztalatokkal rendelkező szakember, aki méltó utódja lesz elődjének.

A magyar orvosok és természetvizsgálók XXXIII. nagygyűlése. A magyar orvosok és természetvizsgálók idei nagygyűlésüket augusztus hó 27-től szeptember 1-ig Szegeden tartották meg. Ezen a gyűlésen az erdészeti szakot *Vadas Jenő* m. kir. főerdőtanácsos és főiskolai tanár képviselte, aki a természetvizsgálók szakosztályának *Lóczy Lajos* tud. egyetemi tanár elnöklete alatt tartott egyik ülésén, a természettudományok képviselőinek élénk érdeklődése mellett, szabad előadásban ismertette az ákácza műszaki tulajdonságait és az ákáczerdők közgazdasági jelentőségét.

Előadásában kimutatta az összefüggést az anatómiai szerkezet és a műszaki tulajdonságok között, rámutatott arra, hogy az ákácza kiváló műszaki tulajdonságainál fogva széles körű alkalmaztatásra tarthat igényt s bebizonyította, hogy a műszaki és fiziológiai tulajdonságok együttes hatásukkal az ákáczt a közgazdasági jelentőség szempontjából igen magas fokra emelik.

A m. kir. erdészeti főiskola vendége. Idei augusztus hó folyamán a selmeczbányai erdészeti főiskolát meglátogatta a stockholmi svéd királyi erdészeti akadémia igazgatója: *Fredenberg Károly*. Két napot töltött Selmeczbányán s kiváló érdeklődéssel tanulmányozta a főiskolai épületek berendezését, gyűjteményeket, de különösen a főiskola új szervezetét. Csodálkozásának adott kifejezést az intézet gazdag és tetszetős berendezése s a magyar

erdészeti szakoktatás és kísérletügy fejlettsége fölött, emellett a kisiblyei pagony erdősítései és az ottani erdészeti kísérleti telep is a legnagyobb mértékben megnyerték tetszését; de azon nagyon csodálkozott, hogy ez a főiskola a kulturális és tudományos intézményektől, de még az erdészeti szakköröktől is teljesen elszigetelve, ilyen kis s a fejlődés feltételeitől teljesen megfosztott, tehát hanyatló városban kénytelen hivatását valóságos küzdelemmel betölteni.

Hogy ez így van, nem tagadhatja senki s azért minden áron igyekeznünk kell ezen a tarthatatlan állapoton mielőbb segíteni.

(—s)

A székely nép felsegitése ügyében m. hó 28-án a kereskedelemügyi miniszteriumban értekezlet tartatott, melynek alapját egy kormányjavaslat képezte, melyből a faipart érdeklőleg a következő javaslatokat emeljük ki. Létesítendő volna e szerint:

1. Ajtó- és ablakgyár, esetleg szövetkezeti alapon, Marosvásárhelyen.
2. Középrendű butor készítésére alkalmas közös műhelyek, esetleg szövetkezetek Kézdivásárhelyen, Kovásznán vagy Marosvásárhelyen.
3. Bükkfából készült ülőbutorok, valamint székállványok gyártására szolgáló ipartelep a Székelyföld bármely bükkben gazdag vidékén.
4. Botgyári vállalat létesítése Csik vármegye erdős részein.
5. Háziipari alapon vállalkozó útján az esztergályosipar s a játékszerek készítésének fölkarolása.

A tárgyalás során *Sándor* János volt székelyföldi kormánybiztos reámutatott a nagymennyiségben értékesíthetetlenül heverő bükkfa-anyagra és fát szárító telepek felállítását sürgette. Evvel kapcsolatosan szóvá tette a faszén szállításának nehézségeit és általában tarifa-kedvezményeket kért a Székelyföld részére.

A többi felszólaló a faiparral különlegesebben nem foglalkozott ugyan, de az iparfejlesztés minden téren közvetve az erdőgazdaságot és fakereskedelmet is előbbre vinné, részünkről tehát kívánatosnak tartanók, ha a megnyilvánult sok jó szándék mielőbb valóvá is válnék.

A fák és cserjék ágainak hőmérsékokozta mozgása. Ganong W. F. évek előtt legelőször vette észre, hogy egyes cserjék és kisebb fák ágai sajátságos mozgást végeznek, minek következtében a meztelen ágak télen, tehát a lombhullástól egészen függetlenül a törzshez közeledtek és tavasz kezdetével attól ismét

eltávolodtak. Azóta ezt az ebben az alakjában eddigelé ismeretlen jelenséget éveken át megfigyelte és pontosabb vizsgálatnak vetette alá. Vizsgálatának eredményét az *Annals of Botany*-ban (XVIII. kötet, 631—44. lap) tette közzé.

Közlése szerint két féle mozgási jelenség van ebben az esetben. Nevezetesen:

1. Egy elsődleges mozgás tél kezdetén a törzs felé, tehát befelé való mozgás és tavasszal a törzstől el, tehát kifelé való mozgás.

2. Egy másodlagos mozgás a hőmérsék emelkedésekor befelé és a hőmérsék süllyedésekor kifelé való mozgás. Valószínűleg mind a két mozgásnak ugyanaz az oka van és pedig olyképpen, hogy az első csak egy nagyobb terjedelmű másodlagos mozgás.

Jóllehet a mozgás a hőmérséki változatokkal áll összefüggésben, mégis nem közvetlenül a hőmérséknek köszöni létrejöttét, hanem kisebb-nagyobb mennyiségű víznek, melyet a növény testében levő hőmérsék mennyisége szab meg. A párolgásnak a vízfelszívódás feletti nagyobb mértéke folytán az ágak vízmennyisége csökken és így a szövetek feszültsége is alább száll, minek folytán az ágak kényszerülnek befelé hajolva mozogni, ellenben a vízfelszívódásnak a párolgást meghaladó mértéke folytán az ágak vízmennyisége gyarapodik és így a szövetek feszültsége nagyobbodik, minek folytán az ágak megdagadnak, megnyulnak és végül kifelé hajolnak. A hőmérsék pedig a felszívódásnak és a párolgásnak a folyamatát szabályozza, innét az összefüggés a hőmérsék és a mozgás közt. Ennek a mozgásnak valószínűleg nincs oekológiai jelentősége, hanem az illető szervezet alkotásának egyszerű következménye.

A jelenséget megfigyelte, illetőleg a vizsgálatokat a következő fás növényeken végezte:

Salix laurifolia, *Cercidiphyllum japonicum*, *Cornus florida* és *sericea*, *Broussonetia papyrifera*, *Pirus americana*, *Lindera Benzoin*, *Carpinus carolinianus*, a *Salix* más két faja és a *Populus* két faja. A jelenség emlékeztet a Giovannitól a levágott fenyőágakon megfigyelt hygrokopikus mozgásokra (lásd Erd. Lapok 1902. évf., 1102. lap), melyek azonban természetesen egészen más tulajdonságnak és más oknak köszönik létrejöttüket (*Naturwiss. Rundschau* XX. évf., 48. lap). Szerednyi.

Magtermési jelentés. Stainer Gyula cs. és kir. udvari szállító cégtől, Körmend. Saját tanulmány útjaimon szerzett tapasztalatok és megbízható jelentések alapján a folyó évi erdei famagvakból a következő terméseredmény várható.

Fenyőneműek: *Erdeifenyő*, mely itteni gyáramnak és magkereskedésemnek legfőbb terméke, az idén meglehetősen termést adott, annak magja kitűnő és magas csiraképességű. *Feketefenyő* az idén Ausztriában sok év után elég bő termést adott, remélhetőleg e magnem ára tetemesen olcsóbb lesz. *Jegenyefenyő* termés kielégítő, nagyon megbízható, jó, csiraképes. *Luczfenyő* hazánk délkeleti, de különösen északi részén igen bő termést adott és azt lehet remélni, hogy az árak tetemesen lejjebb fognak szállani. *Simafenyő* a körmendi várkertben és a termelési helyeken közepes termést adott, annak magja, valamint csiraképessége kifogástalan és teljesen megbízható. *Vörösfenyő*. Tiroiban közepes termést adott, annak magja kitűnő. *Exotikus fenyőmagvak* szintén kielégítő termést adtak.

Lomboslevelűfák: *Tölgymakkban* az idén igen gyenge a termés és csak Szlavóniában mutatkozik némi termés, ajánlatos tehát úgy az őszi, mint a tavaszi szükségletről idejekorán gondoskodni; bérelt erdeim elsőrendű makkot adnak. *Vadgesztenye* az idén kielégítő mennyiségben termett. *Akác* és *Gleditschia mag* termése közepes és az előrelátható szükséglet fedezhető lesz. *Hársfák* az idén elég bő termést adtak. *Bükkmakk* szintén bőven termett az idén. *Gyertyán magból* meglehetősen bő termés van kilátásban. *Korai juhar, fürtös juhar, mezei és szárnyas juhar* kielégítő termést adtak, sem ezekben, sem *hamvas és mezgés égerben* a hiány nem lesz érezhető, valamint a *kőrismagból* sem. *Nyirfa* az idén meglehetősen bőven termett és a szükségletet képes lesz fedezni.

A gyümölcsmagvak közepes mennyiségben termettek az idén; forgalomba csakis elsőrendű, szavatolt, friss és csiraképes magvak bocsáttatnak. *Sándor Imre*, a Stainer Gyula cs. és kir. udvari szállító, körmendi magyar magpergető cégvezetője.

A szarvasvadászat híveihez. (Egy agancstani szakmunka ügyében.) Vadászati szakirodalmunknak sok kitöltetlen hézaga van még s különösen a fővadra, általában agancsos vadjainkra vonatkozólag alig birunk valamit fölmutatni. Pedig a fővadhöz fűződő magasabb sportérdek s a kapcsolatos agancskultusznak, talán sehol

a világon nincsenek lelkesebb hivei, mint nálunk s nekünk van hozzá a kontinensen a legkiválóbb anyagunk is páratlan fejdíszű őzeinkben és szarvasainkban.

E kultusznál nélkülözhetlen oly segédkönyv, mely a helyes tájékozódás, a kritikai érzék s e révén a helyes ítélőképesség kialakítása szempontjából alapul szolgál. De szükségét érzik egy ily műnek az erdészeti és vadászati alkalmazottak is, mert a magán-erdőbirtokok tulajdonosai, kik egyszersmind fővadtenyésztők is (kivált főuraink): megkívánják hivatásos alkalmazottaiktól a vadászat kultuszához való magasabb hozzáértést.

Rég foglalkozom már ily mű eszméjével, évtizedek óta gyűjtve megírásához az adatokat, amelyek immár felhalmozódva megérték a nyomdafestékre s nincs más hátra, mint ezen újabb művemet azon kis, de lelkes puskaforgató gárda jóvoltába ajánlani, melynek hazafias irodalompártfogása tette lehetővé eddig is ama szerény számú mű megjelenését is, amennyivel a vadászati irodalom terén egyáltalában birunk. És itt, őszintén megvallva: *főurainkra számítok* leginkább, mint kik a legodaadóbb szenvedélylyel függnék ama eszményi kultuszán „a legnemesebb sportnak“, mely *koronát* ad jutalmul hódolóinak...

Művem czime: „*Az agancs és szarv a vadászat kultuszában* (csülkös vadjaink fejékességének fejlődéstana)“, mely tartalmazni fogja az agancs és szarv keletkezésének történetét, kialakulási viszonyait, az általánosságokat a mai agancs és szarv fejlődési menetében; továbbá az agancs (és szarv) fejlődési fokozatait, ezek fokainak birálatát, determinálását a forma és tagozás alapján vadászati és tudományos szempontból stb. diszes kivitelű ábrákkal illusztrálva.

Könyvem nem kerül könyvtárosi forgalomba, a mennyiben számozott példányokban csakis a megrendelők számára készül s fölös számú példányokat nem nyomatok.

Természetesen a diszes kiállítás és számos illusztráció miatt művem kiadása nagy költséggel jár, melylyel már eleve számolnom kell s ennek okából *előfizetés* útján vagyok kénytelen művem megjelenését biztosítani. Miért is tisztelettel felkérem mindazokat, kik vadászirodalmunkban e hiányt pótoló művet megszerezni óhajtják, hogy arra mielőbb előfizetni sziveskedjenek. A mű előfizetési ára diszes kötésben 30 korona; az „Országos Erdészeti

Egyesület" s az „Országos Vadászati Védegyelet" tagjai 24 K-nyi kedvezményes előfizetési árban kapják. A megrendelések illetve előfizetési pénzek nevemre (Budapest, II., Csalogány-utca 26. sz.) küldendők.

Ezuttal egyszersmind felkérem mindazokat a tisztelt vadász-urakat, kik *különösen kiváló* agancstrófeák birtokában vannak; szíveskedjenek nekem azok lehetőleg nagy (kabinet alakú) fénykép-másolatát művemben való közölhetés végett beküldeni.

A trófeák *fehér* háttérrel fényképezendők. Minden trófea-képhez az elejtő neve, a lelövés éve, napja és helyének adatai mellékelve lesznek.

Kellő számú megrendelés esetén a mű lehetőleg még ez év folytán meg fog jelenni.

Végül örömmel említem meg, hogy művem már eleve azon nagybecsű kiténtetésben részesült, hogy szerencsés lehetek két fényes név égisze alatt közrebocsájtani azt. Ugyanis *Bánffy* Dezső báró és *Nádasdy* Ferencz gróf ő excellenciáik, két országos egyesületünknek nagydíjazott elnökei: Kegyesek voltak megengedni, hogy művemnek nekik dedikálhassam — ama mély tisztelet jeléül, melyet nem csak én, hanem velem együtt a két egyesületnek bizonyára összes tagjai is szívből éreznek irántuk! Vadászüdvözléssel *Lakatos Károly*.

Szőlőkarók kedvezményes vasuti szállítása. A budapesti kereskedelmi és iparkamara utolsó teljes üléséből fölterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez az iránt, hogy a szőlőkarókra érvényes fuvardíj-kedvezmények a kereskedőknek szóló küldeményekre is kiterjesztessenek. A kereskedelmi miniszter a kamara e fölterjesztésének elintézéséül 10580/III. szám alatt kelt leiratában tudatta, hogy az eddig kizárólag a szőlősgazdák küldeményeire rőnnálló kedvezményt ez évi deczember hónap 31-ével megszünteti és helyette szőlőkaró-küldeményekre a m. kir. államasvasutak, valamint az ezek által kezelt helyiérdekű vasutak vonalain a viteldíjnak kocsis- és fuvarlevelenkint 10000 kilogrammért való fizetése mellett 1906. évi január hónap 1-től kezdve visszavonásig a helyi díjszabásszerű I. kivételes díjszabás tételét igazolási eljárás nélkül egész általánosságban engedélyezi, tekintet nélkül arra, vajjon a fuvarlevelen szőlősgazda, vagy kereskedő szerepel. A kedvez-

ménynek a jelzett föltételek mellett való érvényesítése által mindama kisebb szőlősgazdákra nézve, kik esetenként teljes kocsirakománynál kisebb mennyiségű szőlőkaró-szükségletüket a közvetítő fakereskedőknél szerzik be, az eddiginél kedvezőbb helyzet fog előállani, mert a kedvezmény annak következtében, hogy az a fakereskedők által hozatott szőlőkaró-küldeményekre is érvényesül, alkalmas arra, hogy a szőlőkaró árának alakulására a nyílt verseny mellett kedvező befolyást gyakoroljon, a minek különösen a fakereskedőknél vásárló kisebb szőlősgazdák fogják hasznát venni.

Halálozások. *Kremniczky* Aladár ny. m. kir. erdész (Kolozsvár), *Lesenyi* Ferencz ny. m. kir. erdőtanácsos (Kolozsvár) és *Szajbély* Norbert (Valyemare) az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagjai, továbbá *Berendi* Béla m. kir. erdőmester, rendes tag, elhunytak.

Berendi Béla az utóbbi években a legelőkérdés ügyében serény irodalmi tevékenységet fejtett ki, a melylyel különösen a havasi legelők hasznosítását sürgette s egyben a legelő-erdőt támadta, a melynek kiengesztelhetlen ellensége volt. Helyette az u. n. ligetes legelőket ajánlotta. Halála, agyszélhűdés következtében váratlanul következett be élete delén, 46 éves korában. Haláláról a földmivelésügyi miniszterium tiszti kara külön gyászjelentést adott ki.

Nyugodjanak békében!

Melléklet. Jelen számunkhoz Langfelder V. budapesti gépgyár melléklete van csatolva.

